

Vaktermen uit de plantenwereld

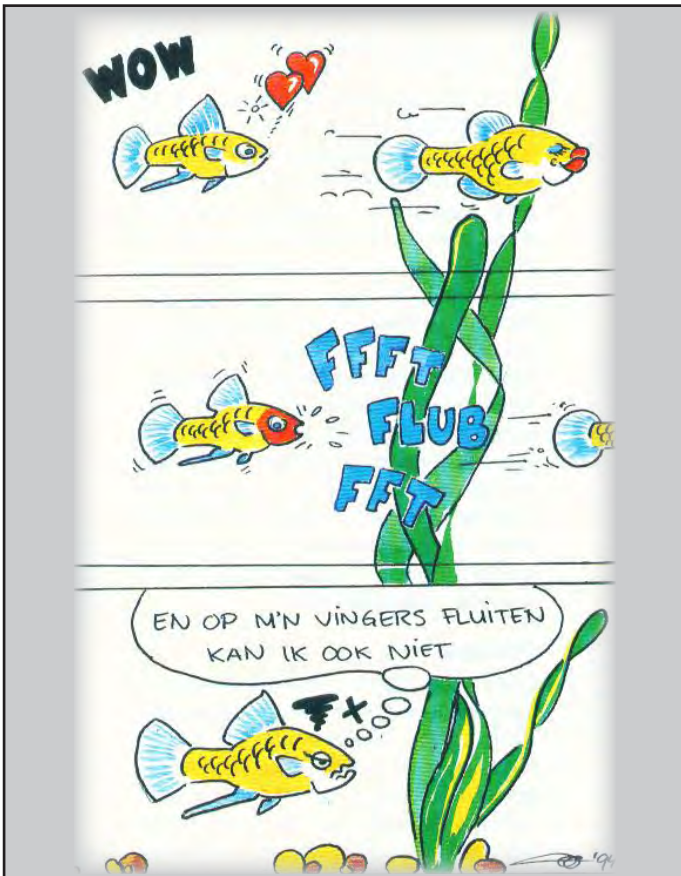
- **Aar:** bloeiwijze met lang gestrekte hoofdas, waarlangs ongesteelde afzonderlijke bloemen zitten.
- **Adventiefknoppen:** Zie Adventiefplanten
- **Adventiefplanten:** knoppen of planten aan wortels, bladeren of bloeiwijzen, die of spontaan of na beschadiging van de plant ontstaan.
- **Aflegger:** voor beworteling op de bodem afgelegd plantendeel
- **Afwisselende bladstand:** de bladeren staan afwisselend links en rechts van de stengel.
- **Amfibisch:** zowel in het water als op het land levend.
- **Alg:** plant met een lage ontwikkeling
- **Algicide:** algendodende stof
- **Alkalisch:** kalkhoudende reactie van het water
- **Anaëroob:** zonder zuurstof.
- **Anatomie:** wetenschap van de inwendige bouw van organismen, de cel- en weefselleer omvattend.
- **Anthere:** helmhokje.
- **Anthese:** ontwikkelingsfase van de bloemorganen van het eind van het knopstadium tot het begin van het verwelken.
- **Anthocyaan:** in het celsap opgeloste kleurstoffen, waarvan het kleurkarakter o. a. van de pH-waarde van het celsap afhangt.
- **Apomixis:** voortplanting, die schijnbaar met de seksuele overeenkomt, maar in werkelijkheid zonder bevruchting plaatsvindt; zaadvorming zonder voorafgaande bevruchting.
- **Assimilatie:** opbouw van lichaamseigen organische stoffen uit anorganische of andere organische stoffen. Vaak verstaat men onder assimilatie in het bijzonder de vorming van zetmeel uit kooldioxide en water met behulp van lichtenergie en bladgroen (zie fotosynthese).
- **Basaal:** aan de basis, wortelstandig.
- **Bladoksel:** de hoek tussen blad en steel
- **Bladgroen:** Zie chlorophyl
- **Bladsteel:** de steel, die het blad draagt
- **Bladgroen:** zie Fotosynthese.
- **Bestuiving:** overdragen van stuifmeel op de stempel
- **Bevruchting:** vereniging van de kernen van de mannelijke en vrouwelijke bloemen
- **Bloem:** het deel van de plant, dat dient voor de geslachtelijke vermeerdering
- **Bloembekleedsels:** de buitenste steriele bloembladeren, die de fertiele organen omgeven. De bloemdekbladeren zijn gelijk (perigonium) of verschillend gevormd en in kelk en kroon verdeeld.
- **Bloemschacht:** het deel van de steel, dat de bloesem draagt
- **Bloemsteel:** steel van een enkele bloem
- **Bloesem:** uit verschillende bloemen samengesteld
- **Bloesemkrans:** etage van een bloesem
- **Bodemuitloper:** vorm van vegetatieve vermeerdering
- **Bractee:** schutblad van een bloem.
- **Bulloos:** blazig, gebobbeld.
- **Chasmogamie:** bestuiving bij bloemen, die zich openen en voor bestuiving met stuifmeel uit andere bloementoegankelijk zijn (zie cleistogamie).
- **Chlorofiel:** bladgroen, zie Fotosynthese.
- **Cleistogamie:** zelfbevruchting binnen de gesloten bloem.
- **CO₂:** Zie kooldioxide
- **Cultivar:** Een plant die in het wild niet voorkomt maar door een kweker is 'gemaakt', vaak uit twee andere planten. Tegenwoordig verschijnen er steeds meer op de markt.
- **Cuticula:** een door de epidermis-oppervlakte uitgescheiden waslaag; bij alle hoger ontwikkelde planten een voor gas en water slecht doorlaatbare, uit cutine bestaande laag ter vermindering van de verdamping.
- **Dagneutrale planten:** de belichtingsduur (daglengte) heeft geen invloed op de bloemvorming.
- **Dichasium:** vertakkingsvorm, waarbij de twee zijtakken de voortzetting van de moedertak vormen.
- **Dichotoom:** gaffelvormig vertakt met twee gelijkwaardige zijtakken.
- **Diffusie:** uitwisseling van moleculen totdat er een evenwichtstoestand ontstaat
- **Diffusieoppervlak:** oppervlak waar de diffusie plaatsvindt
- **Diplolid:** cellen met dubbel aantal chromosomen.
- **Doosvrucht:** uit enkele vergroeide vruchtbladen gevormde vrucht, die bij rijpheid open springt.
- **Dwarsnerf:** kortere bladnerven, die in een hoek af staan van de lengtenerven

- Eenhuizig: planten die bloemen hebben die hetzij slechts meeldraden (mannelijk) of slechts stampers (vrouwelijk) bevatten.
- Eenjarig: de totale levensloop van een plant, van de kieming tot aan het rijpen van de vrucht, voltrekt zich binnen één groeiperiode.
- Eenslachtig: bloemen waarin zich hetzij slechts vrouwelijke (stampers), hetzij slechts mannelijke (meeldraden) geslachtsorganen bevinden.
- Emers: boven water levend.
- Endeem: organisme dat in tegenstelling tot een kosmopoliet van nature slechts in een klein gebied voorkomt.
- Epidermis: opperhuid, oppervlaktecellaag van hogere planten en dieren.
- Eutroof: voedselrijk.
- Fertiel: vruchtbaar.
- Filament: helmdraad.
- Fotosynthese: fysiologisch proces, waarbij uit anorganische stoffen onder katalytische medewerking van het bladgroen en onder benutting van het zonlicht organische stoffen (koolhydraten) worden opgebouwd, vaak ook als assimilatie in engere zin aangeduid.
- Gedeformeerd: afwijkend van de goede
- Gesteeld: als het blad op een steel zit
- Geslachtelijke voortplanting: voortplanting langs geslachtelijke weg (b. v. door zaden).
- Grondstandig: bladeren, die uit de wortelstok naar boven groeien
- Gynoecium: het totaal van de vrouwelijke organen resp. de stampers van een bloem.
- Heteromorf: verschillend gevormd.
- Heterophyl: met verschillende bladeren
- Huidmondjes: openingen in de epidermis van de planten, die door twee bijzonder gevormde sluitcellen zijn omgeven; ze reguleren de opname van kooldioxide en de afgifte van waterdamp.
- Hypanthium: bloembeker; een buisvormig deel tussen het vruchtbeginsel en de overige bloemorganen.
- Indusium: sluier, het tere omhulsel, dat bij de varens de groep sporangiën omhult.
- Intercellulaire ruimten: ruimten tussen de cellen, die een samenhangend, met lucht gevuld systeem vormen.
- Internodiën: afstand tussen twee knopen (nodiën) liggend stengelstuk.
- Kalkvliedend: planten, die geen kalk verdragen
- Kalkhardheid: door kalk veroorzaakte hardheid van water
- Kiemen: de eerste aanzet van het zaad tot een plant

- **Knop:** nog niet ontplooid bloem of in rust verkerende spruit
- **Knoop:** iets verdikte plaats, waar het blad aan de stengel zit
- **Kooldioxide:** gasvormige koolstofverbinding (CO₂)
- **Koolzuur:** in water opgeloste kooldioxide (H₂CO₃)
- **Korte-dagplant:** planten die bij een dagelijkse belichtingsduur van minder dan 12 uur bloeien.
- **Kosmopoliet:** plantensoort die min of meer over de gehele aarde is verspreid.
- **Kransgewijze bladstand:** drie of meer bladeren zijn in een krans gerangschikt.
- **Kruisgewijze bladstand:** de bladeren staan twee aan twee tegenover elkaar, en elk bladpaar staat loodrecht op het vorige.
- **Lancetvormige bladvormen:** grootste doorsnede van de bladschijf ligt onder het midden.
- **Lange-dagplant:** planten, die bij een dagelijkse belichtingsduur van meer dan 12 uur bloeien.
- **Leem:** mengsel uit klei en zand
- **Lengtenerv:** van de bladbasis naar de bladpunt lopen de nerven
- **Lintvormige bladvorm:** breedte tot lengte als 1 :12 of meer, bladranden parallel.
- **Lijnvormige bladvorm:** breedte tot lengte als 1 :6 tot 8; bladranden parallel.
- **Luchtblad:** blad, dat zich boven water ontwikkelt
- **Lux:** waarde, waarmede licht gemeten wordt
- **Macrosporangium:** sporehoopje voor macrosporen.
- **Macrospore:** vrouwelijke (grotere) spore.
- **Mannelijke bloemen:** bloemen, die slechts meeldraden dragen.
- **Mesotroof:** gemiddelde voedselrijkdom tussen oligotroof (voedselarm) en eutroof (voedselrijk).
- **Microsporangium:** sporehoopje voor microsporen.
- **Microspore:** mannelijke (kleine) spore.
- **Middennerf:** de nerv, die van de bladbasis naar de bladpunt loopt
- **Modificatie:** door milieuveranderingen veroorzaakte omvorming in een plant
- **Moerasplant:** plant van vochtige of natte bodem
- **Morfologie:** wetenschap van de uitwendige bouw of vorm van dieren en planten.
- **Mutatie:** een spontaan optredende verandering van het erfelijk materiaal.
- **Nectariën:** honingklieren, afscheidingsorganen, die nectar ter aanlokking van insecten afscheiden.
- **Niche:** het totaal van de omstandigheden, die een bepaalde soort het leven mogelijk maken.
- **Nodiën:** knopen, stengelknopen (aanhechtingsplaats van de bladeren bij stengelplanten).
- **Nomenclatuur:** leer van de naamgeving. De door Linnaeus ingevoerde naamgeving van dieren en planten naar geslacht en soort (binaire nomenclatuur). De 'International Code of Botanical Nomenclature' geeft verplichte regels voor de beschrijving en de naamgeving van de soorten. Bij het niet inachtneming van deze regels is een gegeven naam meestal ongeldig.
- **Oecologie:** wetenschap van de relaties van de organismen tot elkaar en tot hun omgeving.
- **Oligotroof:** voedselarm.
- **Overblijvend:** de plant bloeit en draagt vrucht gedurende verscheidene jaren.
- **Overwinteringsknoppen:** zie Turionen:
- **Ovovivipaar:** eierlevendbarend
- **Paludarium:** nabootsing van een moerasbiotoop voor vochtminnende dieren en planten, gewoonlijk met water- en landdeel.
- **Perianth:** dubbel bloemdek, meestal uit een groene kelk en opvallend gekleurde kroon bestaand.
- **Perigonium:** bloemdek bestaande uit gelijkvormige en gelijk gekleurde bloemdekbladeren. Er is dus geen verschil tussen kelk- en kroonbladen.
- **Pistillodium:** steriele stempel.

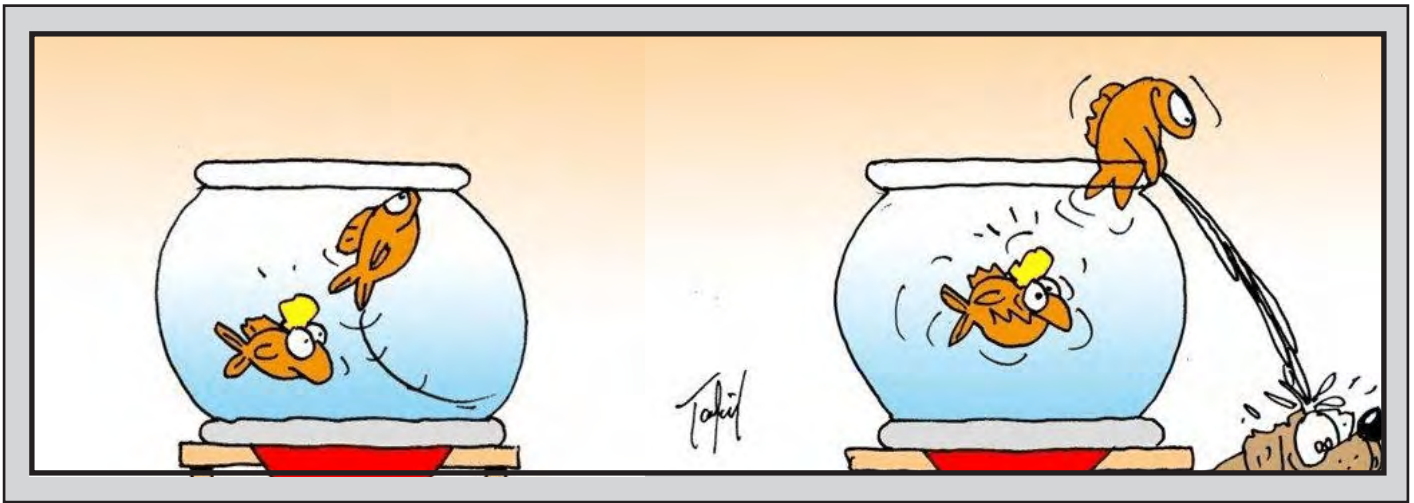

of minder lang gesteelde afzonderlijke bloemen staan. Als in plaats van de afzonderlijke bloempjes weer kleine scherpjes zitten, spreekt men van een samengesteld scherm.

- Schijnaar: gedrongen pluimvormige bloeiwijze.
- Schildvormig: de steel is in het midden van de bladschijf aangehecht.
- Secundaire bladeren: na de primaire bladeren verschijnende bladeren met de voor die soort kenmerkende vorm.
- Semi-emers: planten, die gedeeltelijk onder water en gedeeltelijk met hun scheuten boven de oppervlakte uitsteken.
- Solitaairplant: een afzonderlijk staande plant
- Spadix: bloemkolf.
- Spatelvormig: bladschijf langer dan breed, top breed afgerond, voet breed in de steel aflopend.
- Spatha: een vaak opvallend gekleurde bractee, typische voor Aronskelkachtige planten.
- Species: plantensoort
- Sporangium: sporenhooftje.
- Sporocarpium: de door een dikke sluier volledig omsloten sporenhooftjes van watervarens.
- Sporofyllen: sporenblederen, de sporangium dragende bladeren van varens.
- Staminodiën: rudimentaire, steriele meeldraden, die geen vruchtbaar stuifmeel voortbrengen.
- Stempel: het uiteinde van de stamper waarop voor de bevruchting stuifmeel moet worden afgezet.
- Stuifmeel: zaad van de plant
- Stengelplant: plant, die haar bladeren op een stengel vormt
- Submers: ondergedoken, onder water levend.
- Sympatrisch: aanduiding voor soorten met gelijke of overlappende verspreidingsgebieden.
- Syndrium: orgaan door de vergroeiing van het totaal der meeldraden ontstaan.
- Syncarpium: vrucht, die uit twee of meer vergroeide vruchtbladeren van één of meer bloemen ontstaat, b.v. bij Cryptocoryne-soorten of bij Ananas (uit verscheidene vergroeide vruchten gevormd).
- Synoniem: ongeldige plantennaam.
- Syntoop: op dezelfde groeiplaats voorkomend.
- Systematiek: vakrichting van de biologie met de taak, de evolutionair bepaalde verwantschappen bij dieren en planten vast te stellen en ze in een systeem te rangschikken. Een deelgebied van de systematiek is de taxonomie.

- Plantenstraatje: langgerekte formatie van planten in de aquariumrichting
- pH-waarde: getalsmatige uitdrukking van de zure of basische reactie van stoffen
- pH: afkorting van pondus Hydrogenii = gewicht van de waterstof
- Polymorf: veelvormig.
- Primaire nerf: hoofd- of middennerf, waarvan de andere nerven afbuigen
- Proliferatie: levendbarende plantenvorming
- Primaire bladeren: de bij veel planten na de kiembladeren verschijnende, van de latere bladeren.
- Pseudovivipaar: schijnbaar levendbarend
- Revisie: herziening van de nomenclatuur
- Rizoid: een- of meercellige haren, die de wortels vervangen. Hun functie is hoofdzakelijk de verankering in/aan het substraat.
- Rizoom: wortelstok, ondergronds, meer of minder verdikt stengelstuk. De rizomen slaan vaak zetmeel op.
- Rozetplant: bodemstandige plant, waarvan de bladeren een rozet vormen
- Rudimentair: gedegenererde maar nog aanwezige organen, die hun oorspronkelijke functie verloren hebben.
- Scherf: bloeiwijze met verkorte hoofdas, waarop de ongeveer van één punt straalvormig uitgaande, meer

- **Taxonomie:** de leer van de wetmatigheden van de ordening, met de opgave de organismen te beschrijven, te benoemen en in een systeem te rangschikken.
- **Tegenoverstaande bladstand:** de bladeren staan twee aan twee tegenover elkaar. Wanneer de bladeren kruisgewijs tegenover elkaar staan spreekt men van kruisgewijze bladstand (zie aldaar).
- **Tepalen:** de afzonderlijke blaadjes van een perigonium (bloemdek, als dat niet in kelk en kroon is verdeeld).
- **Thallus:** plantenlichaam, vooral van algen, korstmossen en eenvoudige mossen; niet in stengel, bladeren en wortels verdeeld.
- **Toppen:** afsnijden van de groeipunt (bovenkant van de stengelplant).
- **Transpiratie:** afgifte van waterdamp.
- **Triploïd:** cellen met het drievoudige aantal chromosomen.
- **Tros:** bloeiwijze met langs een gestrekte stengel gerangschikte, gesteelde bloemen.
- **Turionen:** overwinteringsknoppen van talrijke waterplanten. Ze worden in de herfst gevormd, overwinteren op de bodem van het water en stijgen pas in het voorjaar weer naar de oppervlakte, waar ze zich tot nieuwe planten ontwikkelen.
- **Tweehuizig:** mannelijke en vrouwelijke bloemen zijn over afzonderlijke (eenslachtige) planten verdeeld.
- **Tweeslachtige bloemen:** bloemen, waarin zowel meeldraden als stampers aanwezig zijn (mannelijk en vrouwelijk).
- **Type-vindplaats:** de vindplaats, waar het exemplaar, waarnaar de plant is beschreven, werd verzameld.
- **Var:** afkorting voor variëteit
- **Variëteit:** veranderd, verscheiden
- **Vedernervig:** als de zijnerfen aan een middennerf ontspringen
- **Vegetatieve vermeerdering:** voortplanting langs ongeslachtelijke weg (b.v. door zijscheuten, aflaggers, enz.).
- **Vrucht:** het voortplantingsorgaan, dat de zaden bevat
- **Vruchtbladen:** bladorganen van de plant, die de zaadknoppen voortbrengen.
- **Vruchtknop:** vrouwelijk deel van de bloem, waar de vruchten ontstaan
- **Waterblad:** in het water gevormd blad
- **Waterhardheid:** door hardheid veroorzaakte reactie van het water
- **Wildvorm:** tegenstelling van een gekweekte plant (zoals in de natuur voorkomt).
- **Wisselstandig:** de bladeren staan afwisselend aan de stengel
- **Wortelhals:** gedeelte tussen wortel en kiemstengel
- **Wortelstok:** min of meer verdikt, meestal loodrechte spruit (rhizoom) waaruit de wortels groeien, meestal reservoir voor reservevoedsel stoffen
- **Zaad:** een na de bevruchting gevormd orgaan voor de voortplanting, waarin de jonge kiem door een beschermend omhulsel is omgeven
- **Zuurmantel:** een om de plantwortel gevormde citroenzuurmantel voor het oplossen van de voedselstoffen
- **Zijnerf:** uit de middennerf ontspringende nerf
- **Zijspruit:** uit de hoofdspruit komende spruit

